

Lyhyesti

KANSANTALOUDELLINEN AIKAKAUSKIRJA 60 VUOTTA SITTEEN

Kansantaloudellisessa aikakauskirjassa 2/1933:

K. Kivialho: Liikepankkien toiminta ja kustannukset meillä ja Skandinaavian maissa

"Pulaa vastaan taisteltaessa kiinnostavat luotto- ja korkokysymykset jatkuvasti ihmisten mieliä. Kysytään, mistä johtuu, että korkokanta meidän maassamme on korkeampi kuin esim. Pohjanlahden takana. Onko meillä liian paljon pankkeja ja ovatko niiden kustannukset suhteettoman korkeat? Onko meikäläisten liikepankkien toiminta joissakin kohdissa toisenlaista kuin läntisten naapurimaiden vastaavien laitosten?"

Näin K. Kivialho saattelee kuulijat Kauppateieteellisessä Yhdistyksessä pitämässä esitelmässään 8.12.1932 aiheensa pariin. Johdannossaan hän toteaa luoton tarpeen kasvaneen Suomessa nopeammin kuin muissa pohjoismaissa, koska elinkeinoelämä on Suomessa kasvanut nopeimmin. Samalla säästäminen on kuitenkin Suomessa lisääntynyt vähiten.

Pankkisektorin rakenteessa Kivialho kiinnittää ensimmäisenä huomiota pankkikonttorien suureen määrään Suomessa:

"Suomessa oli ennen sotaa asukkaita kutakin pankkikonttoria kohden n. kaksi kertaa niin paljon kuin Ruotsissa, mutta 1930 oli suhde kääntynyt jo sellaiseksi, että Ruotsissa oli n. 500 asukasta enemmän kutakin yksityispankin konttoria kohden kuin meillä. Kieltämättä kehitys on meillä tässä suhteessa ollut liian vilkas. Maamme talouselämä ei toisin sanoen ole vilkastunut siinä määrin, että pankkikonttorien lukua olisi ollut lisättävä niin paljon kuin on tapahtunut."

Ja edelleen Kivialho jatkaa:

"__ pankkien organisaatiota on meillä laajennettu enemmän kuin niiden hallussa olevien varojen kasvu olisi edellyttänyt. On selvää, että tämän seikan täytyy vaikuttaa epäedullisesti pankkitoiminnan kustannuksiin ja sitä tietä anto- ja ottolainauksen väliseen korkoerotukseen."

Yhtenä syynä Suomen korkeampaan korkotasoon Kivialho mainitsee sekä pankkien otto- että antolainauksen rakenteen. Suomessa näiden molempien keskikoko oli esimerkiksi huomattavasti pienempi kuin Ruotsissa. Tämä johtaa hänen mukaansa väistämättä korkeampaan korkomarginaaliin:

"Pankkien hyväksi kertyvä korkoero on pienien luottojen osalta kuitenkin vain murtoosa suurien tuottamasta tulosta, mikä seikka on omansa vaikuttamaan, että pankkien on pakko lisätä otto- ja antolainauksen välistä

marginaalia saadakseen kustannuksensa korvatuksi."

Tekemiensä vertailujen perusteella Kivialho myös toteaa, että Suomessa pankkien kustannukset ovat suuremmat johtuen korkeammista veroista sekä palkka- ja hoitokustannuksista. Purkaessaan tätä vyyhteä tarkemmin Kivialho kiinnittää huomionsa konttorien suureen määrään ja pieneen kokoon Suomessa:

"Toisin sanoen meillä on verraten pienilläkin paikkakunnilla useita pankkikonttoreita kilpailmassa keskenään. Ruotsissakin oli aikaisem-

min asianlaita samoin, mutta viime vuosina siellä on suoritettu 'perinpohjainen uudelleen järjestelytyö'."

Ratkaisu on luonnollisesti varsin yksinkertainen:

"Eiköhän meilläkin olisi aihetta menetellä samaan tapaan, sillä vaikka onkin totta, että meillä asukaslukuun verraten on pankkikonttoreita suunnilleen yhtä paljon kuin Ruotsissa, meillä on niin vähän rahapääomia, että niiden hoitamiseen ei tarvita sellaista joukkoa pankkikonttoreita, kuin meillä nykyään on."

EUROOPAN PAINOPISTETTÄ SIIRRETTIIN SANNÄSISÄ

Nimekäs joukko Euroopan integraation tutkijoita kokoontui 13.-15.5. Centre for Economic Policy Researchin (CEPR) ja Yrjö Jahnssoonin säätiön yhteisesti järjestämään konferenssiin Sannäsiin. Tilaisuus kantoi nimeä *The European Community's New Entrants: Shifting Weights in Europe*.

Konferenssissa esitettiin 12 alustusta kahden päivän aikana. Kvantitatiivisia taloudellisia vaikutuksia esityksissään käsitelivät Kari Alho (ETLA), Jan Haaland (Bergenin kauppakorkeakoulu ja CEPR), Philippe Martin (Graduate Institute of International Studies, Geneve) ja Kym Anderson (GATTin sihteeristö ja CEPR). Alhon esitys käsiteli taloudellisia vaikutuksia yleensä, Haalandin pääomaliikkeitä, Martinin EY:n aluetukien kauppavaikutuksia ja Andersonin maataloutta.

Deskriptiivisiin esitelmiin voidaan lukea Andreas Wörgötterin (Institut für Höhere Studien, Wien) eri EY- ja EFTA-maiden talouskasvua vertaillut alustus ja Riccardo Fainin (Universtä degli Studi di Brescia ja CEPR) muuttoliikettä lähinnä Italian kokemusten perusteella peilannut esitys.

Konferenssin institutionaalisten esitysten ryhmään voidaan sijoittaa Richard Baldwinin (Graduate Institute of International Studies, Geneve ja CEPR) EY:n laajenemista dominoefektillä selittänyt esitys, Mika Widgrénin (ETLA) valtatasapainoa ja potentiaalista politiikkamuutosta käsitellyt alustus ja Heather Hazardin (Kööpenhaminan kauppakorkeakoulu) EFTA-maiden teollisuus- ja kilpailupolitiikan tulevaisuutta ruotinnut esitelmä.

Teoreettisia esityksiä konferenssissa oli kolme. Guido Tabellini (Universtä di Brescia, IGIER, Universtä Bocconi ja CEPR) esitteli tasapainoista finanssipolitiikkaa kahdessa erilaisessa federatiivisessa järjestelmässä, Pertti Haaparanta (Helsingin kauppakorkeakoulu ja CEPR) kävi läpi integraation vaikutusta palvelutarjontaan ja -hintoihin ja Håkan Nordströmin (IIES) alustus käsiteli alueellisten kaupablokkien hyvinvointivaikutuksia.

Konferenssin esitelmät ja kommenttipuheenvuorot julkaistaan Cambridge University Pressin kustantamana kirjana, jonka toimittavat Richard Baldwin, Pertti Haaparanta ja Jaakko Kiander (Yrjö Jahnssoonin säätiö). Kirja ilmestyy toukokuussa 1994.

TTT:LLE TUOREITA TUKIJALKOJA

Työväen taloudellinen tutkimuslaitos sai keväällä uusia palkansaajajärjestöjä taustavoimikseen, kun akateemisten AKAVA ja teknisten STTK liittyivät laitoksen kannatusyhdistyksen jäseniksi. Myös ammattiliittojen suorasta jäsenyydestä kannatusyhdistyksessä on käyty neuvotteluja.

Kaikkien suurten palkansaajajärjestöjen edustajat istuvat nyt laitoksen johtokunnassa. Lauri *Ihalaisen*, Voitto *Ranteen* ja Esa *Swanlungin* rinnalla johtokuntaan kuuluvat talouspoliittinen sihteeri Pertti *Parmanne*, ekonomisti Ismo Luimula, professori Matti *Pohjola*, sekä TTT:stä vanhempi tutkija Tuovi *Allén* ja johtaja Jukka *Pekkarinen*.

ENNUSTAJIEN KYVYT JÄLLEEN PUNTARISSA

Vuosi sitten Lyhyesti-palstalla (KAK 2/1992) kiinnitettiin huomiota taloudellisten tutkimuslaitosten toisistaan poikkeaviin suhdannenäkemyksiin. Tuolloin pessimistisin laitos eli TTT ennusti viime vuodelle kokonaistuotannon 2.5 prosentin pudotuksen, ETLA ennusti lievää miinusta ja optimistisin Pellervo uskoi BKT:n säilyvän edellisen vuoden tasolla.

Valitettavasti todellisuus on ollut tarua karumpaa. Viennin veto ei riittänyt kääntämään taloutta kasvuun ja kokonaistuotanto väheni pessimistisintäkin arviota rajummin eli ennakkotietojen mukaan 3.5 prosenttia.

Talouden lama jatkuu odotettua pitempään ja talous sukeltaa syvemmälle kuin viime vuonna arvioitiin. Viime vuoden tuotannon taso oli ennakoitua matalampi ja myös tätä vuotta koskevat bkt:n muutosennusteet ovat synkenneet, kun verrataan hijattain julkaistuja lukuja vuodentakaisiin arvioihin. Pellervon tätä vuotta koskeva ennuste on pudonnut 3.5:stä 0.5 prosenttiin, ETLAn 3:sta -1 prosenttiin ja TTT:n nollassa -2 prosenttiin. Kun otetaan

huomioon viime vuoden ennustevirheet ja ketjutetaan ennustettuja bkt:n tasoja päästään ennustekorjauksissa suurimillaan 20 miljardiin vuoden 1985 markkaan eli noin 30 miljardiin käypään markkaan.

Näkemykset viennin kasvusta ovat pysyneet suurin piirtein ennallaan, mutta kotimaista kysyntää ennustetaan viimevuotista synkemmin. Laitosten järjestys optimismi-pessimismi-asteikolla säilyy ennallaan revisioista huolimatta.

Näkemyserot selittyvät edelleen kotimaisen kysynnän erilaisilla arvioilla. PTT ja ETLA uskovat yksityisten investointien kasvavan ensi vuonna, TTT ennustaa niiden vielä supistuvan hieman.

Kaikkien laitosten ennusteissa kulutus supistuu sekä tänä että ensi vuonna. TTT arvioi sen vähenevän suunnilleen yhtä paljon kumpanakin vuonna, PTT ja ETLA ennakoivat miinusten pienenevän ensi vuonna.

Työttömyysennusteet ensi vuodelle vaihtelevat 17:sta 20.5 prosenttiin. Luoja varjelkoon, jos pessimistisin ennustaja osoittautuu jälleen liian optimistiseksi.

EKONOMISTIMARKKINAT EEA:N YHTEYDESSÄ

Elokuun 27.-29. päivinä pidettävä European Economic Associationin (EEA:n) kokouksen yhteydessä järjestetään nyt viidettä kertaa "Jobs and Fellowships Market". Tavoitteena on amerikkalaisen mallin mukaan (American Economic Associationin työpaikamessut ovat laajasti tunnetut ja toimivat) luoda eurooppalainen kohtauspaikka hyvän taloustieteellisen koulutuksen omaaville ekonomisteille ja heidän palkkaamisestaan kiinnostuneille yhteisöille.

Alustavien suunnitelmien mukaan järjestetään ainakin kaksi sessiota, joissa kansainväliset järjestöt (mm. OECD, IMF, World Bank), yliopistot ja tutkimuslaitokset esittelevät toimintaansa. Sessiot ovat avoinna paitsi EEA:n kokoukseen osallistuville myös kaikille kiinnostuneille. Aika ja paikka selviävät EEA:n informaatiopisteessä kokouksen alkaessa.

Työpaikkoja ja ohjelmia on tarjolla sekä kokeneille ekonomisteille että vastavalmistuneille. Useat rekrytoijat korostavat, että

kansainväliset järjestöt ottaisivat mielellään palvelukseensa enemmän naisia, ja ovat esimerkiksi laatineet erityisohjelmia helpottaakseen naisten siirtymistä palvelukseensa.

Suomeen saapuvat rekrytoijat myös haastattelevat potentiaalisia kandidaatteja, joiksi voi ilmoittautua jo nyt lähettämällä lyhyen yhden sivun mittaisen kuvauksen (curriculum vitae) opinnoistaan ja työkokemuksestaan sekä toiveistaan työpaikan suhteen englanniksi vt.apul.prof. *Sinikka Salolle* (Kansantaloustieteen laitos, PL 33, 00014 Helsingin yliopisto). Kuvauksesta tulee selvästi käydä ilmi, onko henkilö kiinnostunut työpaikasta vai akateemisesta tutkimus- tai vierailuohjelmista. Ennen 10.8. toimitetut hakemukset välitetään Helsinkiin saapuville rekrytoijille etukäteen.

Markkinoille ovat tervetulleita myös ne suomalaiset tutkimuslaitokset tai esimerkiksi pankit, jotka haluavat rekrytoida kansainvälisiä ekonomisteja.

Halukkaat voivat ottaa yhteyttä *Sinikka Saloon* (p. 191 2525, fax. 191 2125).

SOSIAALIPALVELUJEN TUTKIJATKIN VERKOSTOITUVAT

Nykyisin näyttää olevan muotia luoda eri alojen tutkijoiden verkostoja. Viimeisin esimerkki tulee Tampereelta.

Tampereen yliopistossa on käynnistynyt kolmivuotinen Suomen Akatemian rahoittama sosiaalipalvelujen kehitystä tutkiva hanke. Sen ympärille yritetään koota poikkitieteellistä keskustelua.

Ajatuksena on järjestää Tampereella 30.8. avoin tutkijatapaaminen, jossa kaikki keskusteluyhteydestä kiinnostuneet voivat esitellä omia tutkimushankkeitaan ja kuulla muiden tekemisistä ja aikomuksista.

Asiasta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä *Jorma Sipilään* (Tampereen yliopisto, sosiaalipolitiikan laitos, PL 607, 33101 Tampere, p. 931-156 342, spjosi@uta.fi), *Pirkko-Liisa Rauhalaan* (Tampereen yliopisto, sosiaalipolitiikan laitos, PL 607, 33101 Tampere, p. 931-157 176, sppira@uta.fi) tai *Teppo Krögeriin* (Lennostontie 2 J, 41 160 Tikkakoski, p. 941-753 367, sptekr@uta.fi).

Heiltä saa lisätietoja muun muassa suunnitellusta tapaamisesta.